

Výzvy mediální společnosti

Informace o připravovaném zahájení Semináře srovnávacích mediálních studií ÚISK FF UK

Saša Skenderija

E-mail: skenders@cuni.cz

URL: <http://www.cuni.cz/~skenders>

Ačkoli dnes už běžně operujeme s termíny jako cyberspace, virtuální realita, informační superdálnice, nadále zůstává otevřenou otázkou: o čem vlastně mluvíme, když mluvíme o globální síti? Internet lze chápat jako elektronickou poštu, webovské stránky, volně dostupnou pornografii nebo jako sumu IP adres a příslušných protokolů. Rovněž se pod pojmem internet rozumí hardware a software, síťová infrastruktura kabelů, routerů, serverů a klientských stanic. Je internet celkový počet uživatelů sítě nebo počet v určité chvíli zapojených uživatelů? Knihovníci většinou definují internet jako množství dat a dokumentů uložených na harddiscích propojených počítačů. Jiná pojetí však pojednávají o globální síti jakožto sumě aktivní operační paměti všech počítačů propojených v určité chvíli nebo dokonce o jakési celkové mentální, kognitivní, asociativní a kulturní kapacitě všech, v určité chvíli připojených, uživatelů a pod. Tyto a další přístupy k vysvětlení záhady fenoménu globální počítačové sítě však vždy pojednávají jenom jeho izolované dílčí aspekty, které jsou relevantní pro určitý okruh specialistů či uživatelů. Vše nasvědčuje, že žijeme v době změny globálního komunikačního paradigmatu, v situaci, kdy jsou zpochybněny některé základní orientační body světa, jak jsme jej dosud znali - např. tradiční chápání distance a tělesnosti. Zdá se, že je fenomén internetu teprve jedním z prvních symptomů mnohem podstatnější změny, kterou právě procházíme. Za této nové situace se některé tradiční způsoby a prostředky interpretace světa stále častěji jeví jako nedostatečné. Naléhavost problémů, vznikajících a hromadících se ze dne na den na okraji kyberprostoru, nás nutí k naléhavému určení nových východisek, ke hledání alternativních způsobů a nových prostředků pro jejich řešení. Cílem je zhodnotit a optimálně využít nejen nově se naskytující možnosti komunikace, ale také i nové možnosti realizace samotné lidské existence.

Téměř neexistuje oblast lidského působení, která by zůstala přímo či nepřímo nezasáжена změnami na poli nově se utvářejícího globálního komunikačního paradigmatu. Samozřejmě existují oblasti (jako je např. náboženství, umění, exaktní vědy, některé přírodní a společenské vědy aj.), jichž se tyto změny dotýkají v podstatě zvnějšku, ve smyslu rozšíření možností zprostředkovávání a sdílení určitých obsahů. Jsou však oblasti, v nichž do jisté míry dochází k zpochybnění samotných tradičních způsobů objektivizace a ke zrodu kvalitativně nových možností interpretace světa, jako např. ve filozofii, právu, ekonomii, politice, pedagogice, v některých aplikovaných technických a přírodních vědách atd. Konečně jsou i takové obory, v nichž s nástupem nového paradigmatu interaktivní globální sítě dochází k zpochybnění samotných základů, konzistentnosti jejich předmětů, účelnosti a dokonce i samotného přežití oboru. Do této oblasti bezesporu patří informační věda a knihovnictví.

O možnostech a budoucnosti telematických služeb, neimerzivní virtuální reality, elektronického publikování, o virtuálních vědeckých a zájmových komunitách, o obchodování po síti, o využití sítě k decentralizaci a demokratizaci veřejných služeb, o virtuálních knihovnách ap. se v současnosti pojednává na nejrůznějších úrovních. Jde o technologie, které se prudce rozvíjejí a intenzivně aplikují v tzv. vyspělém světě. Rozvoj, aplikace a šíření progresivních modelů komunikace patří mezi priority informační politiky země vyspělého světa

a zároveň jde o prioritní strategický úkol pro společnosti usilující o plné a aktivní zapojení do nově se utvářejících hospodářských a politických struktur. I v domácím prostředí lze konstatovat určité zintenzivnění aktivit na poli zkoumání dílčích aspektů rozvoje tzv. informační společnosti. Skutečností však zůstává, že jsou takové aktivity úzce specializované na jednotlivé aspekty budování a rozvoje informační společnosti (rozvoj technologií, infrastruktury, legislativní problematika).

V souladu s progresivními tendencemi rozvoje oboru ve světě jsme se na ÚISK FF rozhodli přihlásit se k problematice systematické přípravy specialistů, jejichž pole působnosti je (a v budoucnosti bude čím dále tím více) odkázáno na aktivní participaci na utváření nového globálního komunikačního prostředí, v němž do určité míry dochází ke stírání tradičních rozdílů mezi disciplínami. Ambicí ÚISK na tomto poli není jen stát se jakýmsi vzdělávacím centrem či laboratoří pro utilizaci nových síťových a multimediálních technologií. Cítíme naléhavou potřebu započítí mezioborových a kooperativních výzkumů širokého okruhu fenoménů a otázek, které by přispěly k lepšímu porozumění nového globálního komunikačního prostředí a k optimálnímu využití nově se naskytujících prostředků a možností komunikace. Vedle problematiky "komunikace skutečností", tradičního pole našeho odborného zájmu, se cítíme povoláni podílet se na zkoumání problematiky "skutečností komunikace", jež představuje jednu z klíčových otázek při jakémkoli pokusu o systematický výklad fenoménu současného světa.

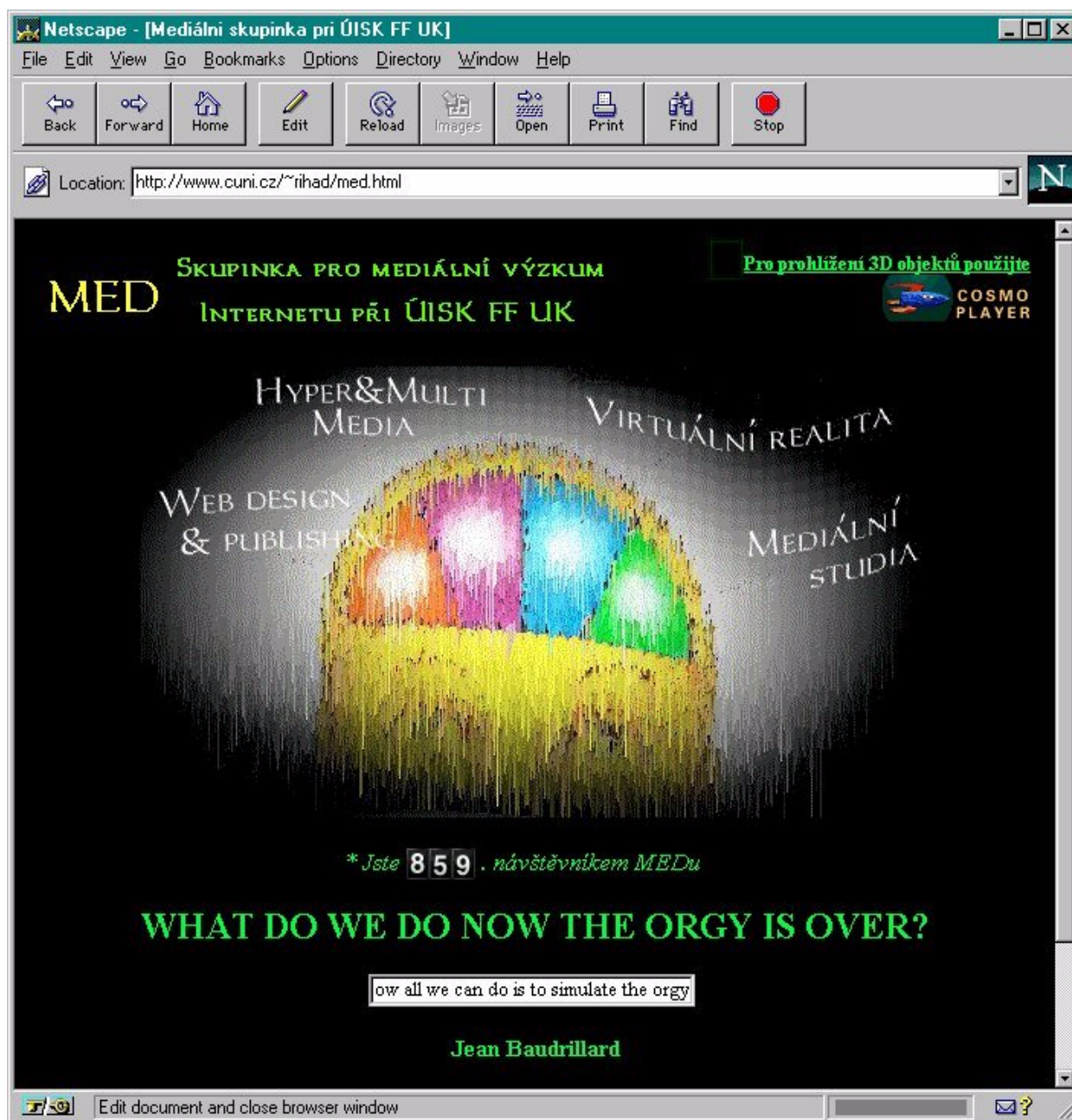
Na realizaci programu pětisemestrálního magisterského studia druhého cyklu se mimo ÚISK budou podílet spolupracující odborná a vzdělávací pracoviště. Studium bude otevřeno nejen pro studenty informačních studií a knihovnictví, ale i pro absolventy prvního cyklu magisterského a absolventy bakalářského studia z dalších oborů. Plánujeme poskytovat profilované vzdělání v oblastech:

- Informační a veřejné služby v mediálním prostředí internetu
- Distanční vzdělávání, teleconferencing a další telematické aplikace v mediálním prostředí internetu
- Kooperace a interakce v sdíleném virtuálním prostředí
- Elektronické publikování v mediálním prostředí internetu
- Obchodování, management a marketing v mediálním prostředí internetu
- Intelektuální vlastnictví v mediálním prostředí internetu
- Konvergence sdělovacích prostředků v mediálním prostředí internetu
- Vizualizace, modelování 3D informačních rozhraní
- Sociologické, filozofické, didaktické a další aspekty nového komunikačního prostředí

a v dalších oblastech.

Seminář srovnávacích mediálních studií by také měl výrazně posílit výzkumnou složku činnosti ÚISK FF UK. V tomto směru je plánováno vybudování laboratoře pro výzkum telematických aplikací a sdíleného multimediálního a virtuálního komunikačního prostředí. V současnosti probíhá navazování kontaktů s vybranými institucemi a jednotlivci s cílem rozvinutí spolupráce v rámci podobných mezinárodních a domácích rozvojových projektů.

Vycházíme však především z vlastních zkušeností nabytých v průběhu dvouleté činnosti expertní skupiny pro mediální výzkum internetu ÚISK FF UK. Zároveň zhodnocujeme zkušenosti z právě probíhajícího cyklu výběrových přednášek pod názvem Úvod do mediálních studií, který je realizován za hostování řady významných odborníků na problematiku dané oblasti a za účasti posluchačů jak ÚISK, tak dalších kateder FF UK, jiných fakult UK a jiných univerzit.

Na příští akademický rok plánujeme zahájení nultého ročníku srovnávacích mediálních studií, dopracování osnov, vybudování personální, organizační a technické základny semináře a akreditaci oboru ve Vědecké radě FF UK.

V Praze, květen 1998